

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2019

Milan Jaroš

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut mezinárodních studií

Zátoka sviní a její vliv na americko-kubánské vztahy

Bakalářská práce

Autor práce: Milan Jaroš

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Pondělíček

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Milan Jaroš

Bibliografický záznam

JAROŠ, Milan. *Zátoka sviní a její vliv na americko-kubánské vztahy*. Praha, 2019. 33 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jiří Pondělíček.

Rozsah práce: 62 652 znaků

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje invazi v Zátocě svini, která byla důležitou součástí americko-kubánských vztahů v 60. letech. Období mezi kubánskou revolucí a kubánskou raketovou krizí bylo poznamenáno rychlým zhoršením těchto vztahů. A právě tímto obdobím je také celá práce ohraničena. Invaze byla výsledkem tohoto zhoršování a Castrovo vítězství se stalo důvodem pro další eskalaci nepřátelství mezi Spojenými státy a Kubou. Práce odpovídá na otázku, jaký rozhodovací proces vedl k tomu, že nakonec skutečně došlo až k provedení invaze, jaké chyby stály za tím, že celá operace skončila fiaskem, kdo za to nese odpovědnost a jaké důsledky měl americký neúspěch na další vývoj vztahů mezi oběma zeměmi. Analyzuje především jednotlivé kroky přípravy a vliv, který na ně měly všechny zapojené strany. Dochází k závěru, že agresivní přístup byl zvolen kvůli okolnostem studené války a hrozbě komunismu, strachu USA ze ztráty vlastního vlivu na západní polokouli a osobním ambicím jednotlivých účastníků. Odpovědnost za neúspěch se nedá přiřadit pouze Kennedyho rozhodování, plánování CIA nebo špatně organizované kubánské opozici, protože za ním stálo spojení všech těchto faktorů. Fiasko v Zátocě svini následně vedlo ke zhoršení vztahů, které bylo specifické dalšími americkými snahami zbavit se Castra a jeho rostoucí spoluprací se Sovětským svazem.

Abstract

This bachelor thesis focuses on the Bay of Pigs invasion which had been an important part of the U.S.-Cuba relations in the 1960s. The period between the Cuban revolution and the Cuban missile crisis was marked by rapid deterioration of those relations. The thesis is set exactly in this time frame. The invasion was the outcome of the previous deterioration and Castro's victory became the reason for further escalation of the hostilities between the United States and Cuba. This thesis answers the question what decision-making process led to the actual execution of the invasion, what mistakes caused the invasion to fail, who is to blame for this outcome and what consequences did the American failure have on further evolution of the U.S.-Cuba relations. It analyses steps of the planning process and the influence of all the interested parties on this process. It reaches conclusion that the aggressive approach was implemented because of cold war circumstances and the communist threat, the American fear of losing their influence in the western hemisphere and personal ambitions of involved participants. The responsibility for the failure cannot be assigned to just Kennedy's decision making, the CIA's planning or poorly organized Cuban opposition because the fiasco resulted from all these things together. The failure led to further deterioration of the relations which can be defined with continued American attempts to get rid of Castro and his cooperation with the Soviet Union.

Klíčová slova

Zátoka sviní, Kuba, USA, Fidel Castro, americko-kubánské vztahy, invaze, CIA, John F. Kennedy

Keywords

Bay of pigs, Cuba, USA, Fidel Castro, U.S.-Cuba relations, invasion, CIA, John F. Kennedy

Title

The Bay of Pigs and its influence on U.S.-Cuba relations

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce Mgr. Jiřímu Pondělíčkoví za trpělivost a cenné rady, které mi poskytl při kompletaci práce.

Obsah

Úvod	1
1. Situace před invazí	3
1.1 Kuba	3
1.1.1 Procesy a reformy	3
1.1.2 Domácí odpor k revoluci	5
1.2 Eisenhowerova administrativa	6
1.3 Kennedy a kubánská otázka	8
1.3.1 Otázka dekolonizace	10
2. Přípravy invaze	12
2.1 První plány	12
2.1.1 Přejít na invazi	13
2.2 Kennedy a změny plánů	14
3. Příčiny neúspěchu	17
3.1 Vypolání povstání	18
3.2 CIA	19
3.3 Prezident Kennedy	21
4. Vztahy po invazi	23
4.1 Spojené státy	23
4.2 Kuba	24
Závěr	26
Summary	27
Použitá literatura	30

Úvod

Téma mé bakalářské práce se věnuje americko-kubánským vztahům od období těsně po Castrově revoluci po důsledky, které přinesla neúspěšná invaze do Zátoky sviní do kubánské raketové krize. Toto období bylo velmi důležité pro dějiny USA, protože v rámci studené války musely čelit hrozbě komunismu. Zároveň se snažily udržovat si svou roli určenou Monroeovou doktrínou. To znamenalo v tomto období zamezovat vlivu komunismu na západní polokouli. Jenomže situace na Kubě, a především nový vůdce Fidel Castro, jim oba úkoly značně komplikovali. Současně se jednalo o velice významné období pro celý svět, protože přístup, který Spojené státy v otázce Kuby zvolily, zavedl svět velmi blízko k jaderné válce.

Původní nezáměr o Castra, který Spojené státy projevovaly v počátcích jeho revoluce se postupně měnil. Těsně po revoluci proběhly pokusy o navázání přátelských vztahů mezi těmito státy, ale zanedlouho přešly do nepřátelství. Kuba byla pro USA tradičně důležitým územím, a proto je pochopitelné, že se snažily zde bránit své zájmy a odstranit režim, který jim nebyl nakloněn. Pokusů o odstranění nového vůdce bylo nespočet, tím nejvýraznějším se stala invaze do Zátoky sviní, která proběhla v dubnu 1961. V té době již byla Kuba problémem nového mladého amerického prezidenta Kennedyho. Ten po svém předchůdci Eisenhowerovi převzal rozpracované plány na akce proti Castrovi. Nicméně sám se tomuto tématu věnoval již během své prezidentské kampaně a stalo se pro něj opravdovou zkouškou, která nakonec skončila fiaskem.

Plánování celé operace měl na starosti úzký kruh lidí v CIA. Kennedy tomuto problému věnoval po nástupu do úřadu prezidenta velkou pozornost osobně, protože pro něj, vzhledem k rétorice, kterou používal během kampaně, byl velmi důležitý. A to ze dvou důvodů. Jedním byla bezpečnost Spojených států a druhý byl politický, protože musel dokázat, že je připraven na podobnou zkoušku. Nicméně ve zkoušce v podobě odstranění Castra neuspěl a následně se musel potýkat hned s druhou. Tou se stalo to, jak se vypořádat s důsledky nepovedené invaze a jaký po ní zvolit další přístup k ostrovnímu státu, který se čím dál více přátelil se Sovětským svazem, což byl v rámci studené války ten nejhorší scénář.

Cílem práce je zaměřit se na události od nástupu Castra k moci a přístup Spojených států k tomuto problému, především pak analyzovat, jak tento přístup vedl ke zhoršení

vztahů mezi oběma státy. Hlavním bodem tohoto období je invaze do Zátoky sviní, a proto by tato práce měla odpovědět na otázku, co byly hlavní důvody neúspěchu invaze a následného vyhocení vztahů a kdo za tento přístup měl největší zodpovědnost. Práce má dokázat, že americká administrativa během řešení kubánského problému pochybila hned v několika aspektech, protože během plánování invaze byly ignorovány důležité skutečnosti, a nakonec byla schválena, i když závěrečné plány neměly mnoho šancí na úspěch. A následně došlo kvůli neúspěchu invaze k dalšímu vyostření vztahů.

Metodologicky se jedná o případovou studii řešení situace na Kubě v rámci Kennedyho přístupu k zahraniční politice. Ta byla ovlivněna otázkami dekolonizace a zadržování komunismu. Práce je sestavena chronologicky od Castrovy vítězné revoluce do období před kubánskou raketovou krizí. První část se věnuje tomu, jak se proměnil americký přístup ke Kubě od prvotních pokusů o spojenectví až po otevřené nepřátelství. Další část se již věnuje samotným přípravám invaze a jejímu provedení. Dále je hodnoceno, proč invaze neuspěla a jaké to mělo důsledky na vztahy mezi Kubou a USA.

Problematice americko-kubánských vztahů se věnuje mnoho autorů, a proto nebylo složité najít zdroje vhodné pro psaní této práce. Jedná se tedy o syntézu publikací, které se věnují tomuto tématu. Plánováním invaze se zabývá například Howard Jones v knize *Zátoka sviní*. Velmi užitečná byla také kniha *Cuba: What Everyone Needs To Know* od Julie Sweig, která podává přehled o tom, jak se situace na Kubě vyvíjela. Kubánské straně tohoto konfliktu se věnuje například Albrecht Hagemann v knize *Fidel Castro* nebo Anne G. Geyer v knize *Fidel Castro: partyzánský princ*.

Kromě knih jsem v práci čerpal i z odtajněných dokumentů zveřejněné National Security Archive, které byly velmi přínosné ve zkoumání toho, jak probíhaly přípravy v samotné CIA. Velká část práce je také podložena články z internetových databází, kdy za zmínku stojí hlavně *Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs* od Piera Gleijese, který se věnuje průběhu plánování invaze a hodnotí chyby, které se během něj objevovaly. Dále pak *Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco*, který napsala Rebecca R. Friedman a poukazuje na to, že problémy se objevily již během střídání moci mezi Eisenhowerem a Kennedym. Pro podložení Kennedyho názorů jsou, mimo jiné, využity přímo jeho vlastní proslovy, které jsou volně dostupné například na stránkách The American Presidency Project nebo JFK Library.

1. Situace před invazí

K tomu, aby bylo možné pochopit všechny důvody, které vedly k naplánování invaze, je nejprve nutné přiblížit, jak situace vypadala v době mezi kubánskou revolucí a samotnou invazí. Je potřeba brát v potaz, že v tomto období prošly americko-kubánské vztahy velmi rychlými změnami, a navíc se ve Spojených státech vystřídal prezident, když Eisenhowera vystřídal J. F. Kennedy. Kennedyho nový přístup k otázce Kuby a samotné invaze hrál klíčovou roli.

1.1 Kuba

V roce 1959 došlo na Kubě k vystřídání režimů, Fulgencio Batista přišel o svou pozici a k moci se dostal Fidel Castro. Batistův režim byl proslulý svou korupcí a potlačováním opozice. Nicméně byl nakloněný Spojeným státům a ty nad nedemokratickými praktikami přivíraly oči. Důvodů k tomu měly hned několik. Samozřejmě mezi ně patřily ty ekonomické, které se týkaly výhodného obchodu s cukrovou třtinou a fungování amerických firem na kubánském území.¹ Kuba také byla pro Američany skvělá destinace na dovolenou. Dále to ovšem byly také důvody ideologické. Studená válka byla v plném proudu a hlavní hrozbou byl pro Američany Sovětský svaz a šíření komunismu. Batista měl být zárukou toho, že se komunismus na Kubu nedostane, a to mu zajistilo podporu ze strany USA.² Podpora ale nakonec nevydržela a během revoluce daly Spojené státy od Batisty ruce pryč.³ Povstalci se dostali do hlavního města 1. ledna 1959, Castro následně dorazil 8. ledna, tím byla revoluce dokončena a na Kubě mohla začít proměna podle nového vůdce.

1.1.1 Procesy a reformy

Revoluce na Kubě nejprve vůbec nevypadala jako tak velký problém, vzhledem k tomu, že se nijak neprojevovalo, že by měla být cestou ke komunismu. Především před jejím vítězstvím se sám Castro snažil vyhýbat nějaké výrazné protiamerické, a hlavně komunistické rétorice, ačkoliv byl obklopen lidmi, o kterých bylo známo, že se ke

¹ TRENTO, Angelo. *Castro a Kuba: od revoluce k dnešku*. (Praha: Levné knihy KMa, 2006. Edice XX století.) str. 20

² HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. (Brno: Větrné mlýny, 2009) str. 72

³ TRENTO, Angelo. *Castro a Kuba: od revoluce k dnešku*. str. 27-28

komunismu přiklánějí. Jednalo se o Raúla Castra a také Che Guevaru.⁴ Nicméně po převzetí moci revolucionáři se situace začala rychle měnit. Prvním problémem se staly procesy s přívrženci Batistova režimu. Zodpovědnost za lidové soudy, které se s nimi měly vypořádat, převzal právě Che Guevara. Castro byl skvělý řečník, a proto mu nedělalo žádný problém procesy, které velmi často končily popravami, využít k posilování své moci. Před davy Kubánců se snažil navodit pocit, že jsou to vlastně oni, kdo rozhoduje o tom, jak se má vypořádat s osobami, které spolupracovali s bývalým režimem.⁵ Počet odsouzených se nakonec pohyboval okolo 550 osob. To se již dočkalo odezvy s USA, kde byly procesy odsouzeny, nicméně Castro argumentoval zločiny, které páchal Batistův režim a americkou nečinností v té době.⁶ Nějaká kritika na tento postup se objevovala i od samotných Kubánců, ale to byla jen malá část a většina obyvatelstva režim během poprav podporovala, protože během Batistova panování trpěla.⁷

První vláda, která byla po revoluci prezentována obyvatelstvu a světu byla umírněná. V čele stál prezident Urrutia a premiérem se stal José Miro Cardona. Nicméně největší slovo měl stejně nakonec Castro, v únoru 1959 Cardonu v premiérském křesle vystřídal a začal prosazovat reformy. Ty byly zpočátku poměrně malé, ale zanedlouho začal Castro kompletně přestavovat kubánskou společnost a fungování na ostrově. Mezitím ale stihl Castro ještě návštěvu do Spojených států, kde se setkal s viceprezidentem Nixonem; Eisenhower se setkání vyhnul. Cílem návštěvy původně bylo vyjednání půjček, které by byly použity pro reformy na Kubě, ale Castro byl rozhodnutý nepřijmout žádnou pomoc od USA.⁸ Po jednání s Castrem Nixon slavně zmínil, že neví, jestli je kubánský vůdce naivní nebo pod vlivem komunismu.⁹ To je velmi důležitá poznámka, protože v podstatě shrnuje dobu před invazí. Spojené státy nevěděly, jestli je Castro komunista a on sám to také nijak nepotvrzoval, nicméně jeho chování a rétorika se začaly obracet na stranu socialismu. Po návštěvě USA si udělal Castro ještě větší prostor na domácí politické scéně. Terčem se stal umírněný prezident Urrutia a způsob, jakým se ho zbavil dále potvrzoval to, že Castro jednoduše umí pracovat s kubánským lidem a emocemi. Prezidenta se zbavil tím, že sám odstoupil z premiérského křesla. V televizním přenosu uvedl, že to je kvůli Urrutiovi a

⁴ HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. str. 74

⁵ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. (Praha: BB Art, 2001) str. 201

⁶ HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. str. 90

⁷ SWEIG, Julia. *Cuba : What Everyone Needs to Know*. str. 40

⁸ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. str. 217

⁹ SWEIG, Julia. *Cuba : What Everyone Needs to Know*. str. 78

občané se opět postavili za Castra a vyšli do ulic demonstrovat na jeho podporu.¹⁰ První reformy posloužily hlavně jako nástroj k tomu, aby si získal ještě větší oblíbenost, protože byly zaměřeny na chudé obyvatelstvo. Především se jednalo o zlevňování důležitých položek v rozpočtech obyvatel jako byly nájmy, elektřina a léky.¹¹ Velmi důležitou se stala agrární reforma z května 1959, která určovala maximální velikost pozemku, který mohli zemědělci vlastnit. Zároveň se stala prvním krokem znárodnění, které se v následujících letech začalo stupňovat.¹² Na to, aby probíhalo správně, dohlížel INRA¹³, který byl také založen v roce 1959. Půda byla přerozdělována mezi rolníky, ale vztahovaly se na ni podmínky, že nesmí být dále prodávána a také, jaké plodiny budou rolníci pěstovat.¹⁴ Problémem se ovšem stalo to, že mnoho pozemků a továren na ostrově vlastnili Američané. Pro Castra to byla možnost, jak opět ukázat, že se chce zbavit americké přítomnosti na ostrově. Záminkou se stalo zpracování ropy, kterou Kuba začala odebírat od Sovětského svazu a Castro požadoval po amerických rafinériích, aby s ní dále nakládaly. Což bylo v rámci studené války nepředstavitelné a vláda Spojených států tento proces firmám zakázala. Důsledkem toho byl znárodněn majetek společností Esso, Texaco a Shell, a to spustilo lavinu ekonomických opatření, které mezi sebou obě země začaly používat, která skončila obchodním embargem ze strany USA v roce 1960.¹⁵

1.1.2 Domácí odpor k revoluci

Castrovy změny byly zaměřeny především na chudé obyvatelstvo a na fungování společnosti na Kubě. Tím pádem si revoluce také největší podporu získala právě u venkovanů, chudých rolníků a dělníků. Na druhou stranu je logické, že nebylo možné, aby revoluci podporovali úplně všichni, takže se začal tvořit odpor i v řadách Kubánců. I pro tento vývoj byla důležitá agrární reforma, protože zasáhla nejen americké vlastníky půdy, ale také kubánské farmáře, kteří vlastnili větší pozemky, než nové zákony povolovaly. Někteří z nich odpor projevovali tím, že vlastní půdu a statky sabotovali, aby z nich stát neměl užitek.¹⁶

¹⁰ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. (Praha: BB Art, 2001) str. 228-229

¹¹ HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. str. 87

¹² TRENTO, Angelo. *Castro a Kuba: od revoluce k dnešku*. str. 33

¹³ Národní institut pro agrární reformu

¹⁴ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. (Praha: BB Art, 2001) str. 226

¹⁵ SWEIG, Julia. *Cuba : What Everyone Needs to Know*. str. 77

¹⁶ TRENTO, Angelo. *Castro a Kuba: od revoluce k dnešku*. str. 37

Větší nesouhlas s revolucí se ozýval samozřejmě hlavně z řad střední a vyšší třídy a od obyvatel měst. Část z nich tvořili lidé, kteří byli spojeni s předchozím Batistovým režimem. Většina nespokojených nebo ohrožených obyvatel se rozhodla pro emigraci do Spojených států. Vlna utečenců zahrnovala především vzdělané Kubánci ze střední třídy, pro které revoluce znamenala buď ekonomické nebo politické problémy. Zároveň bylo poměrně jednoduché přesunout se do USA před tím, než byly přerušeny diplomatické styky v roce 1960.¹⁷ Kubánští exulanti následně hráli důležitou roli v dalším vývoji americko-kubánských vztahů. Především pak v právě v invazi do Zátoky sviní.

Druhá část odpůrců revoluce se začala shromažďovat do proticastrovské opozice přímo na ostrově. A situace se v podstatě kompletně obrátila. Stejně jako Castro dříve připravoval revoluci v horách, tak se jeho noví odpůrci začali shromažďovat v pohoří Escambray a připravovat akce proti režimu. Dostávalo se jim i podpory od Spojených států skrze CIA, ale nikdy se neprojevily nějakou výraznější akcí, která by Castrovi uškodila a jemu se dařilo je poměrně dobře potlačovat. Navíc pak Spojené státy došly k rozhodnutí, že lepší bude podpora exulantů, kteří budou vycvičeni a vybaveni pro invazi.¹⁸

1.2 Eisenhowerova administrativa

Přístup Eisenhowera ke kubánské otázce se za krátkou dobu, kterou strávil v prezidentském křesle po kubánské revoluci, než byl vystřídán Kennedym, proměnil velmi výrazně a velmi rychle. Původní pokusy o přátelský vztah, nebo alespoň nějakou spolupráci, se vyvinuly do přerušení diplomatických vztahů a schválení tajných operací proti novému kubánskému vůdci.¹⁹ Zároveň je potřeba pohlížet na to, že se během Eisenhowerovy vlády stávala Latinská Amerika poměrně problematickou oblastí. To se dá doložit na příkladu Guatemaly, kde byl v roce 1954 za pomoci CIA svržen prezident Arbenz a přístup ke Kubě ukazuje, že podobný vývoj v tomto regionu pokračoval.²⁰

První náznaky ukazovaly, že by Spojené státy a Kuba mohly fungovat v poměrně normálním vztahu. Eisenhowerova administrativa dala během revoluce ruce pryč od Batisty a uznala novou vládu. Což se možná dá považovat už za první neúspěch, protože

¹⁷ DUANY, Jorge. „Cuban Migration: A Postrevolution Exodus Ebbs and Flows.“ (*Migration Policy Institute*, 6.7.2017) <https://www.migrationpolicy.org/article/cuban-migration-postrevolution-exodus-ebbs-and-flows> (staženo 2.4.2019)

¹⁸ SWEIG, Julia. *Cuba : What Everyone Needs to Know*. str 49-51

¹⁹ LEFFLER, Melvyn P. a Odd Arne WESTAD. *The Cambridge history of the Cold War, Volume II Crises and Détente*. (Cambridge: Cambridge University Press, 2010) str. 328.

²⁰ Ibid. str. 329

prvním plánem bylo najít nějakou třetí alternativu k Batistovi i Castrovi, ale na to bylo již pozdě. Nedá se říci, že by panovalo vyloženě nějaké nadšení, že se mění poměry na Kubě; rozhodně se našli lidé, které vítězství revoluce znervózňovalo. Jedním z nich byl i šéf Ústřední zpravodajské služby Allen Dulles.²¹ Nicméně v téhle době ještě nepředstavoval problém samotný Castro, ale spíše již výše zmínění lidé okolo něj v Hnutí 26. července, kteří neskrývali svůj pozitivní postoj ke komunismu. Ve Spojených státech jednoduše nebylo jasné, jaký přístup bude vhodné ihned po revoluci použít, protože nikdo neměl jasnou představu o tom, jak bude Castro postupovat, aby dosáhl demokratických cílů, které proklamoval během revoluce. Proto byla první reakce pokusit se navázat dobré vztahy.²²

Optimistické nálady, že by mohl nový režim opravdu fungovat demokraticky rychle zmizely. Náznakem toho, že Eisenhower nebyl Castrovi tolik nakloněný bylo i to, že se vyhnul setkání s ním během jeho návštěvy USA v roce 1959. Popravy Batistových přívrženců byly začátkem, ale rychle se začaly objevovat další problémy, které ukazovaly, že situace se bude zhoršovat. Jednalo se například o náznaky toho, že se Kuba bude snažit vyvézt revoluci i do dalších zemí Latinské Ameriky.²³ A dále pak agrární reforma, která se týkala amerického majetku. Jedním z mála lidí, kteří se snažili na situaci okolo Castra nahlížet poměrně pozitivně, byl Philip Bonsal, který zastával post amerického velvyslance na Kubě. Podporoval řešení, aby Spojené státy nezasahovaly a nechaly samotné Kubánce vyřešit, jak se promění fungování na ostrově. Důvodů bylo několik a hlavními bylo to, že jakákoliv akce proti Castrovi by mohla vyvolat velmi špatnou reakci ze strany běžných Kubánců, protože revoluce se těšila veliké podpoře. Zároveň předpokládal to, že komunisté nezískají novou podporu a to, že s Castrem bude možné spolupracovat.²⁴ Na tom měl to také zásluhu právě to, že byla po revoluci na oko fungující umírněná vláda, ale Castro vše organizoval v zákulisí. Nicméně ani Bonsalův názor nevydržel to, co se dělo v následujících měsících. Začalo se totiž ukazovat, že Kuba se točí na stranu komunismu, i když to zatím Castro sám nepřiznal. Komunisté získávali stále lepší pozice, například Raúl Castro řídil vojenské a policejní jednotky. Stejně tak Che Guevara zastával důležitou

²¹ LUXENBERG, Alan H. "Did Eisenhower Push Castro into the Arms of the Soviets?" (*Journal of Interamerican Studies and World Affairs*, vol. 30, no. 1, 1988) <https://www.jstor.org/stable/165789> str. 41

²² LEFFLER, Melvyn P. a Odd Arne WESTAD. *The Cambridge history of the Cold War, Volume II Crises and Détente*. (staženo 4.4.2019). str. 328.

²³ WARNER, Geoffrey. "Eisenhower and Castro: US-Cuban Relations 1958-60." (*International Affairs, Royal Institute of International Affairs 1944-75*, no. 4, 1999) <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008>. (staženo 4.4.2019). str. 810

²⁴ *Ibid.* str. 811

pozici šéfa Kubánské národní banky, a navíc k tomu Castro kritizoval Spojené státy po tom, co přišlo o život několik Kubánců během pokusu bývalého šéfa kubánského letectva shodit na Kubu proticastrovskou propagandu.²⁵ Kromě ekonomických sankcí, které byly hlavně odpovědí na znárodňování, se začalo uvažovat o jiném řešení, jak se s kubánským problémem vypořádat a tím se staly tajné akce, které měly za cíl Castra zdiskreditovat, ale postupně přerostly až v potřebu se ho zbavit. To dospělo až k tomu, že Eisenhower v březnu 1960 schválil plánování invaze na Kubu. Invazi ovšem do konce dotáhl až jeho nástupce Kennedy a Eisenhower ukončil svoje vztahy ke Kubě přerušáním diplomatických vztahů v 3. ledna 1961.²⁶

1.3 Kennedy a kubánská otázka

V lednu 1961 vystřídal Eisenhowera v prezidentském křesle John F. Kennedy a zdědil po něm i starosti s Kubou. Je ovšem potřeba říci, že se nejednalo pouze o nějaký prohrěšek bývalé administrativy, který by musel nový prezident řešit, ale ze situace na ostrově se stal jeden z nejdůležitějších bodů Kennedyho zahraniční politiky. Vliv na řešení tohoto problému má samozřejmě i to, že plány na odstranění Castra již byly vytvářeny, když Kennedy nastoupil do úřadu, ale nedá se opomenout to, že se kubánské otázce věnoval již během své kampaně a po nástupu do funkce prezidenta se jeho osobní přístup k vývoji na Kubě projevoval velmi výrazně. To je poměrně pochopitelné, protože to byla v podstatě první velká zkouška, které musel čelit, a proto hrála Kuba obrovskou roli v rámci nové americké administrativy.

Na otázku komunismu a Kuby přišla řeč již během prezidentské kampaně, kdy Kennedy kandidoval proti viceprezidentu Nixonovi. A právě i rétorika v závěru kampaně naznačovala, jak se bude vyvíjet další postup vůči Castrovi, protože Kennedy velmi výrazně kritizoval kroky republikánské administrativy. Důležitou se stala čtvrtá debata z 21. října 1960, kdy se oba kandidáti věnovali právě Kubě. Ještě den předtím vydal Kennedyho tým prohlášení, ve kterém byly kritizovány další ekonomické sankce, které byly proti Kubě použity, ale také v podstatě celý přístup tehdejší vlády již od samotné revoluce a velkou vinu dával i samotnému Nixonovi. Embargo na další americké zboží

²⁵ Ibid. str. 815

²⁶ FARBER, Samuel. *The Origins of the Cuban Revolution Reconsidered*. (Chapel Hill: The University of North Carolina Press; 2006)
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=174039&lang=cs&site=ehost-live>. (staženo 20.4.2019). str. 86

bylo kritizováno z pohledu toho, že dovoz na Kubu se již tak zmenšil o více než 50 % a pouze to přispívá k tomu, aby se Castro sblížoval s komunisty. Další kritika byla mířena na to, že nebyly podniknuty žádné smysluplné kroky, aby nemohli komunisté na Kubě posilovat své pozice, a navíc pronikat do dalších částí Latinské Ameriky. Zároveň bylo v prohlášení navrženo i několik lepších řešení, která také zahrnovala ekonomické sankce, ale lépe cílené, spolupráci se spojenci v OAS²⁷ a Evropě, aby byly podniknuty kroky proti komunismu a podporu anti-Castrovské opozice, která by měla přinést na Kubu demokracii.²⁸ Nicméně debata byla ovlivněna ještě jednou skutečností. Nixon o přípravách tajných akcí proti Castrovi věděl, jenomže nemohl jako viceprezident v debatě vyrazit, že se něco plánuje. V době, kdy se oba kandidáti snažili ukázat, že se zvládnou postavit hrozbě komunismu to vypadalo tak, že využil Kennedy kubánskou otázku k tomu, aby znevýhodnil Nixona, který musel vážít slova, aby neprozradil přípravu tajné operace. Podle Richarda Goodwina²⁹ byl i Kennedy informován o tom, že se organizuje kontrarevoluční síla přímo od ředitele CIA Allena Dullese.³⁰ Schůzka mezi Kennedym a Dullem se konala, ovšem Dulles během svého odchodu do důchodu vyvrátil, že by Kennedyho informoval vyloženě o plánování invaze.³¹

V období mezi tím, kdy byl Kennedy zvolen a tím, kdy 20. ledna 1961 nastoupil do úřadu prezidenta proběhlo ještě několik podobných schůzek, kde byl informován o tom, co se připravuje. Opět ho informovala CIA, za kterou hovořili Dulles a Bissel, kteří svůj plán výrazně obhajovali, protože CIA měla v té době poměrně dobrou pozici díky úspěchu, který zaznamenala s podobnou akcí v Guatemale, ale i sám prezident Eisenhower probíral otázku Kubu se svým nástupcem a přesvědčoval ho, aby s plánem dále pokračoval, což se nakonec stalo. Nicméně plán ještě nebyl v takové fázi, aby ho nemohl Kennedy případně zastavit, až se stane prezidentem, takže rozhodnutí akci provést mu nebylo vnuceno předchozí administrativou.³²

²⁷ Organization of American States

²⁸ Statement on Cuba by Senator John F. Kennedy. 20. října 1960. Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, The American Presidency Project <https://www.presidency.ucsb.edu/node/274373>. (staženo 5.4.2019)

²⁹ Speechwriter během Kennedyho kampaně

³⁰ REEVES, Thomas C. *A Question of Character: A Life of John F. Kennedy*. (New York, Free Press c1991). str. 200

³¹ FRIEDMAN, Rebecca R. "Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco." *Presidential Studies Quarterly* 41, no 2, June 2011). <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=13&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008>. (staženo 5.4.2019). str. 313

³² Ibid. str. 315

Kennedy se nesnažil zbavit se Castra pouze přímou cestou, ale spustil další program, kterým byla Aliance pro pokrok. Princip této Aliance spočíval v tom, že Spojené státy budou poskytovat ekonomickou pomoc státům Latinské Ameriky, aby se mohly rozvíjet. Opravdovým cílem však bylo zabránit tomu, aby se v dalších státech začala posilovat pozice komunistů a neopakoval se scénář z Kuby.³³

1.3.1 Otázka dekolonizace

Kennedyho postoj k situaci na Kubě se dá zasadit do jeho celkového přístupu k zahraniční politice, ve kterém se spojovaly dvě hlavní myšlenky. Podpora dekolonizace a zadržování komunismu. Svět v tuto dobu procházel dekolonizačním procesem, a to se projevovalo do mezinárodních vztahů. Těmto otázkám se Kennedy věnoval už jako senátor, kdy se projevil jeho silné názory proti kolonialismu. Je nutné podotknout, že problematické pro něj byly jak rozpínavost ze strany Sovětského svazu, tak i přístup západních zemí ke koloniálním územím. Spojené státy neměly v tomto případě připouštět žádnou formu kolonialismu. Dokonce neměly být brány ohledy ani na to, jestli se jedná o spojence nebo ne. Naopak pomoc od USA a podpora osamostatnění byly, podle senátora Kennedyho, hlavní pro to, aby se země usilující o nezávislost neobracely na Sovětský svaz, ale spíše spolupracovaly s demokratickým západem.³⁴

Tato politika je evidentní například v případě Alžírsko, které se snažilo osamostatnit od Francie. Přístup Eisenhowerovy administrativy k řešení alžírských snah o nezávislost se stal cílem Kennedyho kritiky a stejně tak se postavil i proti Francii. Ve svém proslovu v senátu z roku 1957 prosazoval, že Spojené státy by měly místo nečinnosti fungovat jako prostředník k vyřešení sporů mezi Alžírskem a Francií. I v tomto případě vyzdvihoval právě americkou sílu v tom, že nabídnou, na rozdíl od komunistů, skutečnou svobodu jednotlivým zemím.³⁵ Po nástupu do úřadu prezidenta Kennedy skutečně tuto politiku

³³ DUNNE, Michael. "Kennedy's Alliance for Progress: Countering Revolution in Latin America. Part I: From the White House to the Charter of Punta Del Este." (*International Affairs* 89, no. 6 November 2013): 1389–1409. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=44ee5e6e-8262-47bc-9d67-238c77427886%40sdc-v-sessmgr01>. (staženo 5.4.2019). str. 1390

³⁴ Colonialism and American Foreign Policy speech by John F. Kennedy, Town Hall luncheon, Los Angeles, California, 13. dubna 1956 <https://www.jfklibrary.org/asset-viewer/archives/JFKSEN/0895/JFKSEN-0895-009>. (staženo 3.5.2019).

³⁵ Remarks of senator John F. Kennedy in the senate, Washington, D.C., 2. července 1957. <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/united-states-senate-imperialism-19570702>. (staženo 3.5.2019).

aplikoval a snažil se de Gaulla přesvědčit, aby alžírský konflikt vyřešil, protože boje pouze přispívají k tomu, aby se šířil sovětský vliv.³⁶

Kromě Alžírka se dá podobná situace pozorovat i ve Vietnamu. Jako senátor Kennedy prosazoval nutnost pomoci Vietnamské republice po rozdělení francouzské kolonie v roce 1954. Spojené státy přebíraly stále více odpovědnosti od Francouzů. A právě i zde se spojily dva směry jeho přístupu k zahraniční politice. Americká asistence s překonáním koloniální minulosti a přechodu na novou demokratickou cestu, která měla sloužit jako záruka proti dalšímu rozšiřování komunismu po regionu.³⁷ Jako prezident se pak rozhodl Kennedy postupovat střední cestou. Výsledkem bylo rozšíření pomoci Vietnamské republice, ale zároveň její udržení v určitých mezích, aby nedošlo k eskalaci konfliktu do otevřené války. Cílem těchto snah bylo vyvolat v obyvatelstvu podporu vůči americkému přístupu a vietnamské vládě, která by byla nakloněná západu. A zároveň také příprava vojenských sil, aby mohly čelit partyzánské válce, kterou ve Vietnamu vedli komunisté.³⁸

Z tohoto pohledu se dá přistupovat také k problému na Kubě kvůli několika podobnostem. První z nich je to, že Kennedy musel řešit situaci, kterou zdědil po předchozí administrativě. Zároveň se původně kubánská revoluce jevila jako demokratická. Přechod z Batistova režimu k demokracii, který Castro proklamoval, zapadal do Kennedyho představ o prosazování demokratických hodnot a samostatnosti zemí.³⁹ Když se ale Castro začal projevovat radikálněji, tento argument se proměnil. Naopak se Kuba stala problémovou z toho důvodu, že zpochybňovala vliv Spojených států na západní polokouli a v celé Latinské Americe.⁴⁰ Rozdíl byl, že v tomto případě hrozba komunismu, která pro Kennedyho znamenala v podstatě jinou podobu kolonialismu, spojená se ztrátou vlastního vlivu vyvolala agresivní americkou reakci.

³⁶ PATERSON, Thomas G. *Kennedy's Quest for Victory: American Foreign Policy, 1961-1963*. (New York: Oxford University Press, 1989)
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=e000xww&AN=143548&lang=cs&site=ehost-live>. (staženo 3.5.2019). str. 160

³⁷ Remarks of senator John F. Kennedy at the conference on Vietnam luncheon in the hotel Willard, Washington, D.C., 1. června 1956. <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/vietnam-conference-washington-dc-19560601> (staženo 3.5.2019)

³⁸ SORENSEN, Theodore C. *Kennedy*. (New York: Harper & Row, 1965) str. 652

³⁹ PATERSON, Thomas G. *Kennedy's Quest for Victory: American Foreign Policy, 1961-1963*., str. 124

⁴⁰ Ibid. str. 127

2. Přípravy invaze

Tato část práce se věnuje přípravám invaze do Zátoky sviní a tomu, jak se plány měnily s postupem času od jejího schválení prezidentem Eisenhowerem po samotné provedení, které povolil až jeho nástupce Kennedy. Operace, kterou měla na starosti CIA byla nejvýraznějším pokusem o odstranění kubánského vůdce a potlačení revoluce, zároveň to také bylo největší fiasko v rámci amerického přístupu k ostrovnímu státu, které výrazně zhoršilo další fungování mezi Spojenými státy a Kubou. Zapojení obou prezidentů, změny plánů a přístup plánovačů v CIA jsou důvody toho, proč invaze nakonec dopadla pro Spojené státy naprosto katastrofálně.

2.1 První plány

Jak již bylo zmíněno, plány na odstranění Castra se začaly v USA připravovat během vlády prezidenta Eisenhowera, oficiálně bylo o schválení příprav plánů rozhodnuto prezidentem 17. března 1960. Rozhodnutí pro přímou vojenskou akci s nasazením kubánských exulantů předcházely ještě jiné, poměrně absurdní nápady, jak Castra zdiskreditovat před kubánským lidem. Plány s otrávenými doutníky nebo práškem, který měl způsobit vypadání vousů neměly moc šancí na úspěch a brzy se začalo uvažovat o něčem reálnějším. Hlavní osobou zodpovědnou za plánování proticastrovských operací byl Richard Bissell, který se dříve podílel na projektu špionážního letadla U-2 a v roce 1959 se stal zástupcem ředitele CIA pro plánování.⁴¹ A právě on dohlížel i na operaci Pluto, jak byly plány na svržení Castra označovány. Navíc pak byla uvnitř CIA vytvořena speciální pracovní skupina WH/4, kterou vedl Jacob Esterline zodpovědný za aktivity CIA v Caracasu. Jednou z možností bylo na Kubě použít stejnou taktiku, jako používal sám Castro. Malé jednotky kubánských partyzánů měly být dopravovány na Kubu, aby působily v horách proti režimu a snažily se získat podporu místních obyvatel, což by postupně přerostlo v podobnou revoluci jako proti Batistovy⁴². Zároveň bylo potřeba zaměřit se i na propagandu, a proto bylo vytvořeno Radio Swan, které vysílalo na Kubu anti-castrovské vysílání.⁴³ Výcvik jednotek se již během této fáze plánování ukázal jako jednodušší část. Castro byl na Kubě velmi oblíbený a uměl pracovat s kubánským lidem,

⁴¹ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. (Praha: BB Art, 2009) str. 30

⁴² GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." (*Journal of Latin American Studies* 27, no. 1 1995). <http://www.jstor.org/stable/158201>. (staženo 7.4.2019). str. 4-5

⁴³ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. str. 37

aby ho podporoval, a to bylo potřeba podlomit propagandou a kvalitní politickou opozicí, ke které by se mohli lidé přiklonit. Radio Swan ovšem moc dobře neplnilo svou funkci, protože se o jeho vysílání dělily různé proticastrovské skupiny a všechny prosazovaly svůj vlastní přístup. Stejný problém se objevil i u vytvoření jednotné politické opozice, která by mohla sjednotit Castrovy odpůrce, protože jednotlivých skupin bylo mnoho a nedokázaly vzájemně spolupracovat.⁴⁴ Už Eisenhower považoval za důležité, aby nebylo vidět, že za přípravami stojí Spojené státy, a proto se výcvik kubánských skupin přesunul z Miami do Guatemaly. A zároveň v srpnu 1960 schválil rozpočet na 13 milionů dolarů.⁴⁵

Další důležitou částí bylo to, jak se předávaly informace uvnitř CIA, protože špatná informovanost a tajnosti mezi jednotlivými osobami, které měly na projektu spolupracovat mají pravděpodobně také svou vinu na neúspěchu celé akce. Bissell byl člověkem, který o celé záležitosti věděl nejvíce a dále už informoval pouze Dullese. Bissellovi byli podřízeni Esterline, Hawkins a Beerli. Dva poslední jmenovaní odpovídali za plánování vojenských akcí. Beerli za letecké a Hawkins za invazi. Mezi touto skupinou a ministerstvem zahraničí měl udržovat kontakt C.J. King, ale zde se objevil problém, protože Rubottom a Mann⁴⁶, kteří měli na ministerstvu zahraničí na starost západní polokouli, byli informováni pouze obecně a CIA jim neposkytovala žádné určité informace o přípravách.⁴⁷

2.1.1 Přechod na invazi

Po schválení rozpočtu se začala měnit i podoba plánů. Podpora partyzánských skupin nepřinášela požadované výsledky, a proto se začalo s plánováním přímé akce. S tím souviselo i navýšení počtu cvičených Kubánců a rozšíření výcvikových aktivit v Guatemale. S tím se objevily další problémy, protože výcvikové zařízení nebylo na navýšení počtu nových rekrutů připravené a přesun na základnu, která by splňovala podmínky pro výcvik na americkém území nebyl možný, protože to zvláštní skupina pro plánování odmítala kvůli utajení amerického zapojení.⁴⁸ Vojenský přístup schválil Eisenhower 29. listopadu, v té době už také bylo jasné, že akce se neuskuteční dříve, než se prezidentem stane Kennedy a také to, že přípravy nejsou tajné, protože základna

⁴⁴ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 6

⁴⁵ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. str. 38

⁴⁶ Thomas Mann vystřídal Roye Rubottoma v srpnu 1960

⁴⁷ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 9

⁴⁸ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. str. 52

v Guatemale nebyla nijak přísně střežená a o výcviku se v Latinské Americe vědělo.⁴⁹ V jednu chvíli dokonce CIA uvažovala o nasazení až 3000 mužů, což bylo zamítnuto. CIA rozhodla, že by se v Guatemale mělo začít připravovat okolo 1500 mužů již 4. listopadu, ještě předtím, než byla vojenská akce schválena Eisenhowerem.⁵⁰ Zároveň byl v této době o přípravách informován i Kennedy. Byla mu představena verze plánu, která počítala s vyloděním 600 mužů, kteří by zvládli zajistit území v horách a spojit se s další stejně velkou skupinou. Následně by jejich vedení bylo uznáno jako provizorní kubánská vláda. Plán mu 18. listopadu prezentovali Dulles a Bissell v Palm Beach.⁵¹ Doba přechodu mezi oběma prezidenty byla pro celou akci poměrně důležitá, protože Eisenhower ji nemohl dotáhnout až do konce, a naopak Kennedy musel proti Kubě nějak postupovat, protože se během prezidentské kampaně dostal do pozice, ve které pro něj bylo nemožné, aby problém ignoroval nebo k němu přistupoval vlažně. Právě tohle období mezi tím, kdy byl Kennedy informován 18. listopadu a jeho inaugurací v lednu 1961 nebylo moc dobře zvládnuté. Eisenhower stihl ještě povolit rozšíření akce, ale Kennedy už se o další vývoj v této době nezajímal. To znamenalo, že se po nástupu do úřadu prezidenta dostal do situace, kdy schvaloval téměř úplně jinou akci, než o jaké byl informován v listopadu.⁵² V lednu 1961 ještě plán odlišný od toho, který se nakonec použil v březnu. V této době se počítalo s tím, že se Kubánci z Brigády 2506 vylodí na pláži, kde se podaří udržet část území. Následně by měla přijít podpora od kubánských obyvatel, kteří se k nim připojí a povstanou proti Castrovi. Jednotky během toho měly dostávat také leteckou pomoc, která by dodávala zásoby a podporu proti Castrovým jednotkám a v celém plánu byla poměrně zásadní. V případě neúspěchu by následně provizorní vláda vytvořená na obsazeném území požádala Spojené státy o pomoc a ty by zasáhly přímou vojenskou akcí.⁵³

2.2 Kennedy a změny plánů

Po inauguraci se musel Kennedy začít věnovat rozpracovanému plánu okamžitě, a hlavně mnohem důkladněji. Dva dny po převzetí úřadu se konala schůzka, kde byl nový Kennedyho tým informován o průběhu plánování a 28. ledna musel prezident udělat

⁴⁹ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 12

⁵⁰ CIA History Staff, *Official History of the Bay of Pigs Operation, Volume III: "Evolution of CIA's Anti-Castro Policies, 1951- January 1961,"* Jack B. Pfeiffer, Prosinec 1979, Top Secret. National Security Archive. <https://nsarchive2.gwu.edu/dc.html?doc=3212709-Document-05-CIA-History-Staff-Official-History> (staženo 8.4.2019). str. 146-147

⁵¹ Ibid. str. 148-149

⁵² GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 15

⁵³ Ibid. 18

zásadní rozhodnutí, jestli nechá plánování pokračovat nebo operaci zastaví. Za dobu od posledního představení plánu do Kennedyho inaugurace operace výrazně narostla, a i přes to se prezident rozhodl schválit další pokračování, a dokonce i navýšení aktivit. Právě v tento moment přešla veškerá zodpovědnost přímo na Kennedyho, protože do této chvíle měl ještě možnost plán, který vznikl za Eisenhowera, zastavit a pokusit se řešit situaci na Kubě jinou cestou.⁵⁴ Rozhodnutí s plánem pokračovat se dá připsat hned několika důvodům. Dulles a Bissell, kteří plán za CIA obhajovali, byli velmi přesvědčiví a CIA za sebou hlavně měla nedávné úspěchy, které podpořily důvěru ve schopnosti realizovat podobný plán, zároveň bylo na plánování v té době vyloženo již mnoho prostředků a podobně rozjetý projekt se zastavuje poměrně těžko. Druhým důvodem byl pravděpodobně samotný Kennedyho charakter, který spojoval odpor proti komunismu a zároveň snahu ukázat, že zvládne být důrazný, i přes to, že je to mladý prezident.⁵⁵

Plánování tedy nadále pokračovalo, ale začaly se objevovat skutečnosti, které poukazovaly na to, že přípravy operace neodpovídají tomu, jak by bylo pro uskutečnění invaze, přesně podle plánů, potřeba. Pro Kennedyho bylo důležité, aby se dalo popřít, že Spojené státy jsou do akce, jakkoliv zapojené a pověřil sbor náčelníků, aby vyhodnotil šance plánu Trinidad. Mezi armádou a CIA ovšem panoval takový vztah, že sice nebyla zpráva sboru náčelníků extrémně optimistická vůči připravenosti, ale na druhou stranu ani nevystoupila proti CIA a oznámila, že akce má šanci na úspěch.⁵⁶ Pro ten ale byly potřeba dvě věci, buď vyvolání povstání nebo následná podpora invazních jednotek. V této době plán nejvíce obhajoval právě Bissell, který tvrdil, že invaze je jediné možné řešení, protože menší akce by neměla šanci vyvolat ono potřebné povstání proti Castrovi. A také zdůrazňoval, že pokud nepůjde akce podle plánu, alespoň bude možné, aby se invazní jednotky spojily s povstalci v pohoří Escambray.⁵⁷ Tento poslední důležitý bod se v konečném plánu ztratil, protože došlo ke změně místa vylodění a přesun do hor se stal v podstatě nemožným. Proti šancím na úspěch invaze se v této době vyslovil Thomas Mann, což byl odborník na oblast Latinské Ameriky na ministerstvu zahraničních věcí a pochyboval o tom, že je možné dosáhnout vyvolání povstání.⁵⁸ Invaze byla odložena o

⁵⁴ FRIEDMAN, REBECCA R. 2011. "Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco." str. 317

⁵⁵ REEVES, Thomas C. *A Question of Character: A Life of John F. Kennedy.* str. 253-254

⁵⁶ VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." (*Political Science Quarterly* 99, no. 3 1984). str. 477

⁵⁷ JONES, Howard. *Zátoka svini.* str. 73

⁵⁸ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 24

měsíc a sbor náčelníků opět hodnotil připravenost invazní síly v Guatemale. Jejich zpráva odhalila mnoho nedostatků, které se týkaly, jak samotného zatajení zapojení USA, protože velká část personálu v Guatemale byla tvořena Američany a o výcviku se vědělo, tak v samotné přípravě jednotek, které neměly potřebné vybavení, aby mohly udržet obsazenou pláž. Avšak i přes tyto problémy se sbor náčelníků proti plánu nevyslovil. A stejně tak Bissell dále obhajoval svůj plán a k tomu zdůrazňoval, že je potřeba ho provést, co nejdříve. A že samotní Kubánci byli cvičeni na možnost invaze, a ne na postupné pronikání partyzánských jednotek, jako tomu bylo dříve⁵⁹

Kennedy se nacházel v situaci, kdy akci proti Kubě provést chtěl, ale plán Trinidad neodpovídal jeho představám. Problém byl především v tom, že CIA již zavrhl možnost vrátit se k nějaké pozvolnější verzi a současný plán poměrně jasně odhaloval, že Spojené státy jsou do invaze zapojené. Velký problém byl hlavně v leteckých úderech, které bylo potřeba provést před samotnou invazí, aby došlo k vyřazení Castrova letectva, které bylo pro vyloštění velmi nebezpečné. Jenomže na druhou stranu právě tyto nálety nejvíce poukazovaly na to, že se invaze účastní americké jednotky. Proto byl Bissell pověřen, aby ještě jednou změnil plány. Plán byl narychlo pozměněn za 4 dny a novým místem pro vyloštění se stal poloostrov Zapata a Zátoka sviní.⁶⁰

Z politického hlediska bylo nové místo pro invazi lepší, protože se zde nacházelo letiště, kde mohly přistávat bombardéry B-26 a tím pádem mohly být letecké akce připisány exulantům.⁶¹ Nicméně z taktického hlediska se jednalo o mnohem horší lokaci, než bylo město Trinidad. A to hned z několika důvodů. Prvním z nich bylo to, že to je poměrně odlehlá oblast plná bažin, což představuje problém hned pro dva aspekty plánu. V neobydlené oblasti se dá těžko vyvolat povstání a bažiny, spolu s velkou vzdáleností, v případě neúspěchu hodně komplikují přesun do pohoří Escambray. Sbor náčelníků o těchto problémech věděl a upřednostňoval původní plán Trinidad. McNamara, Kennedyho ministr obrany, o tomto názoru věděl, ale k samotnému prezidentovi se už nedostal. Kennedy si sice ponechal ještě možnost zrušit celou akci do jednoho dne před jejím provedením, ale nakonec se tak nestalo.⁶² Rozhodnutí pro změnu lokace bylo sice vhodnější z politického hlediska, ale v podstatě to byl krok, který operaci, která již tak

⁵⁹ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. str. 78

⁶⁰ Ibid. str. 79

⁶¹ Ibid. str. 80

⁶² REEVES, Thomas C. *A Question of Character: A Life of John F. Kennedy*. str. 264

neměla obrovské šance na úspěch, odsoudil k neúspěchu, protože zkomplikoval hlavní části plánu. Vyvolání povstání a případný přesun invazní síly do hor.

3. Příčiny neúspěchu

Útok na Kubu začal 15. dubna strategickým bombardováním tří letišť, což mělo vyřadit Castrovu vlastní vzdušnou sílu a umožnit následné vylovení emigrantů. Bombardéry B-26, které pilotovali Kubánci, měly vyvolat dojem, že se proti Castrovi obrátilo vlastní letectvo. Ovšem již tento první manévr celého plánu ztroskotal, protože letadla kubánského letectva byla rozmístěna na různých místech a podařilo se jich zničit pouze pět.⁶³ Zároveň se do bombardování zapojila i politika, protože Kennedy požadoval, aby Spojené státy skutečně nemohly být spojovány s nálety, a proto byl snížen počet letadel, které se zapojily do druhé fáze bombardování. Tento krok byl velmi důležitý, protože omezení počtu bombardérů přispělo k tomu, že nebyla zničena Castrova vzdušná síla. Původně byly plánovány mnohem větší nálety před i během samotné invaze.⁶⁴ Navíc dokonce dva bombardéry přistály u Miami, což ještě více poukazovalo na zapojení Američanů.⁶⁵ O dva dny později byla zahájena samotná invaze, když se v Zátocě sviní vyloвило okolo 1400 členů Brigády 2506. Zanedlouho však čelili přesile, protože Castro proti nim poslal přibližně 20 000 svých mužů. Exilové jednotky se pokusily pláž vybojovat, jenomže se záhy projeví nedostatky v plánu a celá akce skončila fiaskem. Castrovu zbylému letectvu se podařilo zničit zásobovací lodě a tím pádem odříznout invazní jednotky od zásob nebo možnosti stáhnout se zpět. Po několika dnech bojů se musely invazní jednotky přesile vzdát, protože situace na pláži byla neudržitelná. Po neúspěchu této akce byl generál Maxwell Taylor pověřen, aby vyšetřil, co stálo za neúspěchem invaze. Ve své zprávě došel k závěru, že primárním důvodem byl právě nedostatek munice, který odsoudil exulanty na pláži k tomu, že nebyli schopni vzdorovat Castrovým jednotkám.⁶⁶ Taylor také dále rozebírá, co vedlo k tomu, že se jednotky dostaly do tak špatné situace. Část viny podle něj padla na samotné bojovníky, protože municí plynuli. Větší problém nastal právě ztrátou zásobovacích lodí, protože dvě byly potopeny

⁶³ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. (Praha: BB Art, 2001). str. 251

⁶⁴ JONES, Howard. *Zátoka sviní*. str. 77-78

⁶⁵ DUNNE, M. „Perfect Failure: the USA, Cuba and the Bay of Pigs, 1961.“ (*Political Quarterly*, no. 3, 2011) <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=16&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008> (staženo 7.4.2019). str. 456

⁶⁶ SORENSEN, Theodore C. *Kennedy*. New York: Harper & Row, [1965] str. 298

a další dvě se daly na ústup. Zásoby z jedné lodi se sice podařilo přesunout, ale již nebylo možné dostat je na pláž tajně, a proto vzešla žádost o poskytnutí ochrany od amerických stíhaček, kterou ovšem CIA zamítla a zásoby se na pláž nedostaly.⁶⁷ Tyto skutečnosti stály za neúspěchem samotné vojenské akce na pláži, ale celá invaze byla v podstatě odsouzena k fiasku hlavně kvůli fungování mezi jednotlivými aktéry, kteří stáli za jejím naplánováním.

3.1 Vyvolání povstání

Vina na této špatně provedené operaci se dá rozdělit mezi všechny, kteří se účastnili jejího plánování, a to už od jejího schválení během Eisenhowerovy vlády. Situaci nepomohlo ani to, že se Spojené státy nestihly k vývoji na Kubě postavit zodpovědně již během samotné revoluce a nástupu Castra k moci. To, že se dění na ostrově nevěnovalo mnoho pozornosti mělo za následek, že USA ztratily možnost ovlivnit revoluci a následně jim nezbývalo nic jiného než se zaměřit na odstranění Castra. Nicméně mnohem větším problémem se stal přístup, kterým se následně Spojené státy o změnu režimu na Kubě pokusily. CIA se v této době nacházela ve velmi dobré pozici, díky úspěchu, který zaznamenala v podobné akci v Guatemale. Proto nebylo překvapením, že plánováním kubánské operace byl pověřen Richard Bissell, který právě za úspěchem v Guatemale stál. Inspirovat se vývojem v Guatemale ale bylo chybné především z toho důvodu, že byl podceněn samotný Castro, který se také mohl poučit z dění v Guatemale, a jeho vliv na obyvatelstvo.⁶⁸

Plán postavený na tom, že se podaří vyvolat povstání proti Castrovi buď partyzánům nebo během invaze jednoduše nemohl fungovat ze dvou hlavních důvodů. Prvním z nich je Fidel Castro. To, že je schopný naklonit si obrovskou část kubánského obyvatelstva předvedl již během revoluce. V době mezi koncem revoluce a invazí do Zátoky sviní se snažily Spojené státy podkopat jeho autoritu propagandou, nicméně se to míjelo účinkem. Castrovi se dařilo americké kroky obracet ve svůj vlastní prospěch a získávat si ještě větší podporu. Důkazem toho je například dění po přípravných náletech z 15. dubna, které měly vyvolat dojem, že se jedná o zběhlé členy kubánského letectva. Pohřbívání obětí náletu se

⁶⁷ CIA History Staff, *Official History of the Bay of Pigs Operation, Volume IV: "The Taylor Committee Investigation of the Bay of Pigs,"* Jack B. Pfeiffer, November 9, 1984, Unclassified. National Security Archive. <https://nsarchive2.gwu.edu/dc.html?doc=3212710-Document-06-CIA-History-Staff-Official-History> (staženo 10.4.2019) str. 262-264

⁶⁸ SWEIG, Julia. *Cuba : What Everyone Needs to Know.* str. 81

stalo velkou symbolickou událostí, kdy vyšlo obyvatelstvo do ulic a těchto emocí Castro využil v dalším ze svých slavných proslavů, kdy odsoudil americký imperialismus. Pravděpodobně nejdůležitější část proslovu byla ta, kdy označil kubánskou revoluci za socialistickou. A veřejně tak potvrdil to, co už se v USA domnívali.⁶⁹ A i kdyby taková podpora nestačila sama o sobě, tak si Fidel dokázal získat další tým, že se během invaze osobně účastnil vedení přímo v oblasti Zátoky svini.⁷⁰ Druhým důvodem, který dělal vyvolání povstání obtížné byla samotná kubánská opozice. Castro měl podporu většiny obyvatelstva, ale našli se i tací, kteří nebyli s novým vůdcem spokojeni. Jenomže se nepodařilo vytvořit jednu skupinu, která by mohla dosáhnout nějaké větší podpory a jednotlivé skupiny byly spíše roztroušené a složené z rozdílných motivací, CIA takových skupin napočítala přibližně 200, ale hlavní byly především Movimiento Revolucionario del Pueblo a Frente Revolucionario Democrático. Druhá jmenovaná dostávala podporu od CIA a Miró Cardona, který ji vedl, měl následně být prezidentem provizorní vlády ustanovené po invazi. Nicméně ani, když byl vybraný provizorní prezident, tak neměly opoziční skupiny důvěru CIA, a navíc měly i vlastní názorové rozdíly uvnitř zaštiťující Consejo Revolucionario de Cuba.⁷¹

3.2 CIA

Plánování měla v rukou plně Ústřední zpravodajská služba a s tím se nesly další problematické aspekty celé operace, ať už se jednalo o samotnou přípravu akce a spolupráci s dalšími účastníky nebo o fungování uvnitř CIA. Řešení kubánského problému bylo i v samotné CIA udržováno ve velké tajnosti a přístup k němu měl pouze úzký okruh lidí. Ze stejného důvodu ani nebyla vytvořena studie, která by pravděpodobně vyvrátila domněnky, že je možné proti Castrovi vyvolat povstání, protože jeho pozice naopak sílila. Snaha CIA udržovat vše v tajnosti znamenala také to, že ostatní aktéři dostávali minimum informací a nevznikaly téměř žádné dokumenty.⁷² Stejně tak Ústřední zpravodajská služba využívala to, že byla sama hlavním zdrojem informací ohledně toho, co se na Kubě děje, aby bylo snazší celou operaci prosadit u prezidenta a poskytovala jemu a jeho poradcům pouze vybrané informace, které dávaly naději na úspěch.⁷³ I s těmito vybranými

⁶⁹ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ.* str. 252

⁷⁰ Ibid. str. 253

⁷¹ DUNNE, M. „Perfect Failure: the USA, Cuba and the Bay of Pigs, 1961.“ str. 452-453

⁷² VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." 475

⁷³ Ibid. str. 476

informacemi se Kennedy spíše přikláněl k tomu, aby se dále zkoušel postup s postupnou infiltrací, nicméně CIA ho přesvědčovala o tom, že přechod zpět z invaze už není možný a podkládala to několika důvody. Exulanti byli v Guatemale cvičeni vyloženě na invazi, a ne na guerillovou válku. Přesvědčit je, aby se vrátili k partyzánskému způsobu boje, který by zabral mnohem delší dobu a na který v té době už nebyli ani připravováni, by bylo téměř nemožné. Možnost invaze pro ně byla mnohem lákavější, protože si slibovali rychlé vítězství. Zároveň očekávali to, že se za ně Spojené státy v případě neúspěchu postaví, i když byli seznámeni s tím, že to v plánu není.⁷⁴

Pro CIA bylo poměrně jednoduché prosadit právě plán invaze, protože postavila Kennedyho do obtížné situace, kdy si musel, podle informací CIA, vybrat mezi možnostmi, které se zdály ještě horší. Kennedy sám podporoval akce proti Castrovi, ale podle CIA neměl jinou možnost, protože vyčkávání by situaci zhoršilo tím, že Kuba dostane pomoc od Sovětského svazu a zrušení invaze by naopak bylo nepřijatelné pro samotné Kubánce, a navíc by to mohlo vrhat špatné světlo na samotného Kennedyho, protože by vypadal nepřipravený na podobné krize.⁷⁵ Stejně tak pomohla CIA i armáda, protože v plánování figurovala pouze jako pomocník. Tím pádem se nesnažila vyloženě zasahovat a vyzdvihovat chyby v plánu, který měla na starosti jiná služba. Což se projevilo, když byla armáda požádána o to, aby zhodnotila jednotlivé plány. Výhrady k nim měla, ale u plánu Trinidad shledala, že má možnost uspět. Po změně plánů na vylodění v Zátocě sviní byla více skeptická a preferovala původní plán, ale ani tak se nepostavila proti rozhodnutí CIA, a navíc se tato zpráva ani nedostala k prezidentu Kennedymu.⁷⁶ Ústřední zpravodajská služba, především pak Richard Bissell, který měl kubánskou situaci na starosti, postupovala způsobem, který sice umožnil provedení akce, ale byly přehlíženy zásadní nedostatky. Došlo ke spojení přehnaného sebevědomí, že CIA zvládne provést podobnou operaci jako v Guatemale, přehlížení důležitých informací ohledně vývoje Castrova vlivu na kubánský lid a upravování plánu za letu, aby vyhovoval prezidentovým politickým požadavkům, které ovšem plán komplikovaly. Zároveň také samotného prezidenta špatně odhadla. CIA, stejně jako exulanti, počítala s tím, že pokud dojde na to, že by invaze měla ztroskotat, tak Kennedy nezůstane stranou a navzdory všem

⁷⁴ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str. 25

⁷⁵ VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." str. 476

⁷⁶ Ibid. str. 477

předchozím varováním pošle partyzánům na pomoc americké jednotky.⁷⁷ Velmi málo se uvažovalo o tom, co se bude dít ve druhé části plánu po invazi. CIA se plně věnovala přípravám první části a počítala s tím, že uspěje. Řešení situace vzniklé po invazi se nijak dopodrobna neřešilo, a proto došlo k nedorozumění v tom, že CIA očekávala buď úspěch nebo zapojení amerických jednotek a Kennedy naopak počítal s úspěchem nebo přechodem invazní síly na guerillové boje.⁷⁸

3.3 Prezident Kennedy

Stejně jako se dá připisovat vina CIA a podcenění Castrova vlivu, tak nejde opomenout ani vliv, který na operaci měl prezident Kennedy a jak ji ovlivnil jeho přístup. Sám sobě nenechal jinou možnost než vystoupit proti Kubě razantněji kvůli tomu, že se výrazně věnoval tomuto problému již během kampaně. Nicméně mnohem větší podíl na neúspěchu má až jeho rozhodování po nástupu do Bílého domu.

Kennedy byl posledním člověkem, který rozhodoval o tom, jestli se celá operace nakonec uskuteční nebo ne a k plánům CIA měl svoje výhrady, které se projevily již po představení verze Trinidad 11. března. Souhlasil, že dále udržovat Kubance v Guatemale a oddalovat jejich cíl proniknout na Kubu, není rozumné, ale požadoval, aby se tak stalo za cenu, co nejmenšího politického rizika. Problematická část plánu Trinidad byla pro Kennedyho ta, že byl až příliš nápadný. Stejně tak zdůraznil, že se nezapojí žádné americké jednotky. V tomto bodě měl ovšem Kennedy více možností, jak situaci řešit. Mohl celou akci zrušit nebo oddálit. Zrušení by sice vytvořilo nový problém s kubánskou brigádou a mohlo by uškodit veřejnému mínění vůči Kennedymu, ale obě situace by pravděpodobně nebyly v konečném důsledku tak dramatické. Posunout operaci by mu dalo možnost seznámit se s více informacemi ohledně vývoje příprav. Ani k jedné možnosti nedošlo a prezident schválil pokračování příprav invaze, ovšem nařídil, aby došlo k úpravám. Rozhodnutí s operací pokračovat se neshodovalo s přístupem, který by byl pro Kennedyho přijatelnější, a to snažit se ovlivnit situaci spíše spoluprací skrze OAS. Navíc měl dostatek informací, aby rozhodl, že tento plán není vhodný, ale přesto dal svolení dále pokračovat.⁷⁹ To vedlo k rychlému upravení invaze podle Kennedyho výhrad, které ovšem zapříčinily, že se ještě více zmenšila šance, že by mohlo toto řešení uspět.

⁷⁷ Ibid. str. 479

⁷⁸ GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." str 39

⁷⁹ FRIEDMAN, REBECCA R. 2011. "Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco." str. 322-323

Plán Zapata, který byl vytvořen za 4 dny od schválení příprav s výhradami, sice splňoval Kennedyho požadavek, aby se jednalo o diskrétnější invazi a zlepšila se možnost, aby nemohly být přímo obviněny Spojené státy. To bylo v tuto dobu ale poměrně zbytečné, protože zprávy o tom, že Američané vedou v Guatemale výcvik kubánských jednotek se objevovaly po celé Latinské Americe, a dokonce i v USA. Na druhou stranu se zhoršily všechny ostatní podmínky, které byly důležité, aby měla invaze šanci na svržení Castra. V tomto je chyba samotného Kennedyho, protože rozhodl o tom, že plán Zapata se uskuteční, i když neodpovídal tomu, co od takové operace požadoval a kdyby zhodnotil všechny dostupné informace, vyšlo by najevo, že šance na úspěch jsou mizivé. Problém s informacemi je společný pro CIA i prezidenta, protože Bissell a Dulles informovali o operaci vždy velmi sebevědomě a nedávali prostor pochybám. Na druhou stranu sám prezident a jeho poradci si nezjistili dostatek informací, které byly dostupné.⁸⁰

Jedním z nejdůležitějších faktorů, které vedly k tomu, aby se Kennedy rozhodl pro provedení špatně připravené invaze, je jeho osobní přístup k celé situaci. Mezi důvody taktické a důležité pro Spojené státy se řadí i to, že se chtěl vyhnout kritice, která by určitě přišla, kdyby se rozhodl postupovat vůči Kubě mírněji. Zároveň byl on sám mladý a jeho administrativa byla nezkušená, zatímco plán na svržení Castra inicioval a podporoval Eisenhower, který měl velkou zásobu zkušeností ať v pozici prezidenta, tak vojenských. A odmítnout hned na začátku své funkce takový plán bylo velmi obtížné.⁸¹ Kennedyho charakter ovlivnil i to, že mu nebylo cizí pokusit se uspět s plánem, který přinášel velký risk. Dále pak jeho administrativa fungovala způsobem, který mohl zapříčinit, že se k němu nedostaly potřebné informace. Rozhodovací proces se vyznačoval tím, že probíhal poměrně neformálně a chyběla mu struktura. Schůzky byly organizovány takovým způsobem, že se nikdo nepouštěl do větších diskuzí a CIA tak měla poměrně snadnou práci s obhájením invaze.⁸² Důsledkem špatné organizace mezi jednotlivými aktéry bylo to, že se objevovala nedorozumění a v podstatě se Kennedy domníval, že schvaluje jinou akci, než jakou si naopak představoval CIA. Což ovšem byla chyba samotného prezidenta, protože se dostatečně nevěnoval informacím a schválil plán, o kterém neměl celkový přehled.⁸³

⁸⁰ Ibid. str. 326-327

⁸¹ VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." str. 484

⁸² Ibid. str. 484-485

⁸³ Ibid. str. 486-487

4. Vztahy po invazi

Nepodařená invaze do Zátoky sviní měla velký vliv na to, jak pokračovalo fungování mezi Spojenými státy a Kubou. Vztahy, které se během revoluce zhoršovaly postupně přešly do otevřeného nepřátelství umocněného tím, že pro USA byla porážka při invazi ohromnou ostudou. A tím pádem se vytvořila napjatá situace, která vedla k ještě větší kubánské spolupráci se Sovětským svazem a na americké straně k ještě větší potřebě nějak se vypořádat s komunistickým režimem, který se nacházel tak blízko k vlastnímu území Spojených států. Tato nastolená nevraživost přivedla svět až k riziku nukleární války, která hrozila během Kubánské raketové krize.

4.1 Spojené státy

Reakce na porážku v Zátocy sviní byla v USA velmi dramatická. Prezident Kennedy za ni přiznal zodpovědnost, ale na druhou stranu vinil CIA za špatné plánování a v CIA se naopak objevoval názor, že za neúspěch může právě Kennedyho rozhodnutí odvolat druhou část náletů.⁸⁴ Nicméně žádné zmírnění napětí mezi oběma státy nenásledovalo, naopak pro Kennedyho se stala Zátoka sviní osobní porážkou a nálada vůči Castrovi se v Bílém domě ještě více ochladila. Došlo k tomu, že už se o Kubě neuvažovalo pouze v souvislosti s tím, že je pro Spojené státy nepřijatelné, aby fungoval socialistický režim tak blízko, ale mnohem více pozornosti přitahoval sám Castro, protože byl přímo obviňován za to, že se mu podařilo zesměšnit USA. Kennedy se kvůli tomu stal téměř posedlým odstraněním Castra, a to dále určovalo vývoj amerického přístupu ke Kubě.⁸⁵

Dalším krokem bylo vyvíjení ještě většího nátlaku na Kubu, což se stalo součástí operace Mongoose. Od plánování velké invazní akce se přešlo zpět k utajovaným aktivitám, které sice začaly být používány již během Eisenhowerovy vlády, ale po fiasku v Zátocy sviní měl být představen nějaký nový přístup. Hlavní osobou zodpovědnou za aktivity v rámci operace Mongoose se stal generál Edward Lansdale a základním prvkem byl naprostý opak předchozího pokusu. Castro neměl být svržen použitím síly, ale implementací prvků, které zahrnovaly sabotáže, ekonomický nátlak a snahu vytvořit vnitřní kubánskou opozici.⁸⁶

⁸⁴ DUNNE, M. „Perfect Failure: the USA, Cuba and the Bay of Pigs, 1961.“ str. 456

⁸⁵ PÉREZ, Louis A. "Fear and Loathing of Fidel Castro: Sources of US Policy toward Cuba." (*Journal of Latin American Studies* 34, no. 2, 2002). <http://www.jstor.org/stable/3875788>. (staženo 15.4.2019). str. 239

⁸⁶ HUSAIN, Aiyaz. 2005. "Covert Action and US Cold War Strategy in Cuba, 1961-62." (*Cold War History*, no. 1, February 2005) <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=19&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8d9%40sessionmgr4008> (staženo 20.4.2019). str. 28-29

Součástí byly také ekonomické sankce, které měly mít poměrně jasný cíl a tím bylo způsobit potíže pro kubánskou ekonomiku. Předpokládalo se, že špatná ekonomická situace dokáže podkopat Castrovu největší přednost, kterou byla jeho podpora u obyvatelstva. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, bylo právě v podstatě vyhladovění obyvatelstva. To mělo ukázat, že Castro a jeho politické kroky nejsou pro Kubánce přínosné, naopak jim pouze škodí.⁸⁷ Dalším krokem, který měl oslabovat Castra, byla diplomacie, a především spolupráce států OAS. Spojené státy dosáhly úspěchu na konci ledna 1962, kdy se členské státy dohodly na tom, že Kuba nebude do této skupiny patřit na základě toho, že je ovlivněna marxismem. Zároveň bylo 3. února oznámeno americké obchodní embargo proti Kubě.⁸⁸ Operace Mongoose prošla dvěma fázemi, první z nich skončila v létě 1962. Docházelo především k získávání potřebných informací, jenomže Robert Kennedy, který byl do kubánského projektu zabraný stejně jako jeho bratr, nebyl s výsledky spokojen, a proto došlo k přehodnocení postupu, jak bude dále operace pokračovat. Čtyři možnosti zahrnovaly ukončení činnosti a přechod na zadržování komunismu na Kubě, využití všech možností kromě zapojení americké armády, podporu kubánské opozice za použití amerických jednotek nebo zinscenování provokace, která by umožnila přímý americký zásah.⁸⁹ Na tomto vývoji se dá pozorovat to, že Spojené státy se Castra chtěly zbavit opravdu za každou cenu, protože rok po fiasku v Zátocě sviní byla na stole opět možnost, že by se plánovala další invaze. Ovšem další pokračování intenzivnějších pokusů na odstranění Castrova režimu bylo ovlivněno zapojením Sovětského svazu do americko-kubánských vztahů, protože aktivity v rámci Mongoose byly přerušeny kvůli sovětským raketám na Kubě a vznikající raketové krizi.⁹⁰

4.2 Kuba

Oproti Kennedymu a Spojeným státům, pro Castra byla Zátoka sviní triumfem, ještě více pomohla jeho popularitě a umožnila mu dále upevnit svou moc. Invaze byla záminkou pro zatčení dalších odpůrců revoluce a zároveň byla v létě 1961 založena strana ORI, která se následně transformovala do Komunistické strany Kuby.⁹¹ Destabilizační akce, které spustily Spojené státy se ovšem také začaly projevat a sankce spojené s vyloučením

⁸⁷ PÉREZ, Louis A. "Fear and Loathing of Fidel Castro: Sources of US Policy toward Cuba." str. 241-242

⁸⁸ HUSAIN, Aiyaz. 2005. "Covert Action and US Cold War Strategy in Cuba, 1961-62." str. 33

⁸⁹ Ibid. str. 39

⁹⁰ REEVES, Thomas C. *A Question of Character: A Life of John F. Kennedy* str. 278

⁹¹ HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. str. 106

z OAS byly na ostrově skutečně znát. Kvůli nedostatku spotřebního zboží musely být zavedeny přidělové knížky⁹² Kromě toho však bylo další reakcí i pokračování sblížení se Sovětským svazem, protože Castro musel pomoc hledat jinde, a navíc chtěl nadále rozšiřovat vojenské možnosti Kuby. Prostředníkem se stal jeho bratr Raúl, který navštěvoval země komunistického bloku, a právě při setkání s Chruščovem došlo k návrhu, že by na Kubě byly instalovány sovětské rakety.⁹³ Castro se obával další americké invaze, což se ukázalo jako oprávněný strach, protože se o ní skutečně uvažovalo, a proto požádal Sovětský svaz o pomoc. Na druhou stranu ovšem nejspíš nepředpokládal, že dojde hned k instalaci jaderných zbraní.⁹⁴ To byla právě provokace, která přivedla svět na pokraj jaderné války, ale zároveň také zastínila samotného Castra, protože v tu chvíli se začaly ztrácet spory mezi USA a Kubou. A přestože se jednalo o kubánské území, tak hlavní roli převzalo jednání mezi Sovětským svazem a Spojenými státy.

⁹² Ibid. str. 107

⁹³ GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ* str. 265

⁹⁴ REEVES, Thomas C. *A Question of Character: A Life of John F. Kennedy* str. 364-365

Závěr

Z mé práce vyplývá, že agresivní reakce ze strany Spojených států vůči Castrovi měla za následek zhoršení vztahů, které vedlo ke sblížení Kuby se Sovětským svazem. Invaze do Zátoky sviní, která k tomuto zhoršení výrazně přispěla, byla spojením celé řady chyb, které ji odsoudily k neúspěchu. Operace figuruje v historii Spojených států jako obrovské fiasko a vinu za něj nesou všichni účastníci jejich příprav. Rozhodnutí invazi uskutečnit bylo ovlivněno důvody politickými i osobními a stejně tak se tyto důvody projevovaly i v samotném plánování.

V kontextu studené války bylo pro Spojené státy nepřijatelné, aby fungoval komunistický režim tak blízko k jejich vlastnímu území. Zároveň to v období, kdy světem procházela vlna dekolonizace přineslo obavy ze ztráty vlastního vlivu na západní polokouli. To jsou dva hlavní důvody pro rozhodnutí zbavit se Castra. Na druhé straně byla příprava ovlivněna přehnanou sebejistotou stratégu v CIA a špatným vyhodnocením informací ohledně Castrova režimu. Dále se do obou aspektů invaze promítl osobní přístup prezidenta Kennedyho.

Do sporů s Castrem se dostal již Eisenhower a tím pádem se dá počátek zhoršování situace zasadit do období před nástupem Kennedyho. I samotný Castro začal po vítězství své revoluce podnikat radikální kroky, které ohrožovaly americké zájmy na ostrově. Eisenhower také stál za původním rozhodnutím začít připravovat plány na svržení nového kubánského vůdce. Ve stejnou dobu se však kubánské otázce věnoval již i Kennedy, kdy jako senátor a prezidentský kandidát kritizoval přístup Eisenhowerovy administrativy. Tím si ovšem značně zkomplikoval vlastní situaci, protože po zvolení se od něj očekávalo, že dostojí svým slovům a bude situaci na Kubě řešit. A to následně ovlivnilo přístup k invazi.

Kromě rozhodnutí invazi uskutečnit byl také velice důležitý proces plánování, který měla na starosti CIA. A to ještě pouze omezený okruh lidí v samotné agentuře, které vedl Richard Bissell. Na něj padá největší zodpovědnost za to, jakou podobu plány invaze dostaly. Bissellovy plány byly založené na podobné operaci z Guatemaly, která uspěla. Ze stejného důvodu byli také lidé v CIA, především Dulles a Bissell, sebevědomí, že je naděje na úspěch veliká. Přesně o tom také přesvědčovali prezidenta Kennedyho. Ve snaze přesvědčit Kennedyho ke schválení invaze byly opomíjeny důležité informace, které poukazyvaly na to, že situace na Kubě se nevyvíjí pozitivně pro vyvolání povstání. A ani samotná kubánská opozice nebyla dobře připravena. To bylo pro úspěch invaze kritické.

CIA byla hlavním zdrojem informací k dění na Kubě a rozhodla se je použít k tomu, aby prosadila operaci, která měla mizivou šanci na úspěch.

Kennedyho role v celém konfliktu byla ovlivněna jeho předvolební rétorikou, tím, že problém zdědil po Eisenhowerovi, špatnými informacemi a jeho vlastním charakterem. Pro nového mladého prezidenta bylo těžké odmítnout operaci, kterou doporučoval Eisenhower, ten měl totiž, na rozdíl od Kennedyho, mnoho zkušeností ve vojenských záležitostech. Zároveň mu sebevědomí CIA imponovalo a spojilo se s jeho vlastní chutí přinést do americké politiky nový energický styl řešení problémů. Snaha odstranit nový režim odpovídala i Kennedyho odporu vůči kolonialismu, protože zastával názor, že komunismus je vlastně jeho nová forma. Nikdy ovšem nebyl v pozici, kdy nemohl do plánování zasáhnout a případně celou operaci zrušit. Právě jeho politické zásahy měly zajistit možnost zapřít americké zapojení, ale ještě více zmenšily šance na úspěch. Z tohoto důvodu byla zvolena lokace Zátoky svíní, která byla pro plán nevhodná a také byly zrušeny důležité nálety. Největší chybou bylo, že si nezjistil od CIA více informací. Kennedy byl ten, kdo dal konečný souhlas se začátkem invaze bez dostatečného přehledu.

Není možné označit jednoznačného viníka, který by byl zodpovědný za to, že invaze skončila fiaskem a americko-kubánské vztahy se ještě více zhoršily. Neúspěch invaze byl výsledkem procesu, kde na americké straně výrazně chybovali všichni důležití aktéři. Castrovo vítězství, které znamenalo pro Spojené státy obrovskou ostudu, vedlo k dalšímu zhoršení vztahů. Kennedy se snažil svůj neúspěch napravit a spustil další program tajných operací s účelem odstranění Castra, který se jmenoval Mongoose, a také zvýšil diplomatický nátlak. Přístup byl sice odlišný od invaze, ale cíl zůstal stejný. Castro si toho byl vědom a hledal způsob, jak se bránit. V tomto případě se nabízela právě spolupráce se Sovětským svazem, která dospěla až k tomu, že Sověti instalovali na Kubě své rakety.

Summary

This thesis concludes that the aggressive reaction from the United States was the reason for further deterioration of U.S.-Cuba relations. This led to closer cooperation of Castro and the Soviet Union. The Bay of Pigs invasion was the result of numerous mistakes. All the participants are responsible for the outcome. Reasons to go through with the invasion were both political and personal.

It was unacceptable for the United States, during the Cold war, to have a communist regime so close to their own territory. At the same time the world was going through a period of decolonization and the United States faced the threat of losing their own influence in the western hemisphere. These were the two main reasons to get rid of Castro. The operation itself was affected by the overconfidence of the CIA and the incorrect evaluation of the information important to the plan. Kennedy's personal approach on how to deal with the Cuban situation also played an important role.

The deterioration had begun during the Eisenhower era. First attempts to cooperate with the new Cuban regime had been abandoned as Castro himself started turning more radical. His decisions were harmful to the U.S. interests on the island; therefore, Eisenhower initiated the planning of covert operations to get rid of Castro. At the same time, Kennedy had been criticizing, as a senator, the approach of Eisenhower's administration. This put him in a difficult position because he had to address the problem when he became president.

The Bay of Pigs invasion was prepared by only a small team of people inside the CIA led by Richard Bissell. He was the main person responsible for the planning. The CIA was confident in its ability to succeed because of their previous success in Guatemala. President Kennedy was presented only with selected information in order to convince him to go ahead with the operation. The CIA also ignored important information vital to the operation. The Cuban opposition was not in a position to start an uprising against Castro, which was a necessary part of the plan. The CIA used the available information to push a plan with only a little chance to succeed.

It was difficult for Kennedy to dismiss the operation promoted by Eisenhower because the latter had far more experience with military strategy. He also had to address Cuba to support his former statements. Kennedy was also impressed with the CIA's confidence and tried to implement his own energetic style of decision-making into the politics. The young president despised colonialism and to him communism in Cuba was just another form of it. Nevertheless, he never was in a position where he couldn't cancel or change the operation. His decisions were supposed to help deny the American involvement but only made the invasion even less likely to succeed. They affected the location and vital air-strikes. His worst mistake was that he hadn't procured enough information from the CIA and went ahead with an operation he didn't fully understand.

It is not possible to designate only one single participant responsible for the fiasco. The failure was the result of all the mistakes by all the participants together. It led to further deterioration of the U.S.-Cuba relations and the United States continued with their efforts to get rid of Castro. This led to the Mongoose operation and increased diplomatic pressure towards Cuba. Castro tried to prevent the United States from overthrowing him and his closer cooperation with the Soviet Union led to the installation of soviet rockets on the island.

Použitá literatura

Primární zdroje

Statement on Cuba by Senator John F. Kennedy. 20. října 1960. Online by Gerhard Peters and John T. Woolley, The American Presidency Project <https://www.presidency.ucsb.edu/node/274373> (staženo 5.4.2019)

Colonialism and American Foreign Policy speech by John F. Kennedy, Town Hall luncheon, Los Angeles, California, 13. dubna 1956. Online. JFK Library. <https://www.jfklibrary.org/asset-viewer/archives/JFKSEN/0895/JFKSEN-0895-009> (staženo 3.5.2019)

Remarks of senator John F. Kennedy in the senate, Imperialism – The Enemy of Freedom. Washington, D.C., 2. července 1957. Online. JFK Library. <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/united-states-senate-imperialism-19570702> (staženo 3.5.2019)

Remarks of senator John F. Kennedy at the conference on Vietnam luncheon in the hotel Willard, Washington, D.C., 1. června 1956. Online. JFK Library. <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/vietnam-conference-washington-dc-19560601> (staženo 3.5.2019)

CIA History Staff, *Official History of the Bay of Pigs Operation, Volume III: "Evolution of CIA's Anti-Castro Policies, 1951- January 1961,"* Jack B. Pfeiffer, Prosinec 1979, Top Secret. Online. National Security Archive. <https://nsarchive2.gwu.edu//dc.html?doc=3212709-Document-05-CIA-History-Staff-Official-History> (staženo 8.4.2019)

CIA History Staff, *Official History of the Bay of Pigs Operation, Volume IV: "The Taylor Committee Investigation of the Bay of Pigs,"* Jack B. Pfeiffer, 9. listopadu 1984, Unclassified. Online. National Security Archive. <https://nsarchive2.gwu.edu//dc.html?doc=3212710-Document-06-CIA-History-Staff-Official-History> (staženo 10.4.2019)

Sekundární zdroje

Knihy

HAGEMANN, Albrecht. *Fidel Castro*. Brno: Větrné mlýny, 2009. ISBN 978-80-86907-69-7

GEYER, Georgie Anne. *Fidel Castro: partyzánský princ*. Praha: BB art, 2001. ISBN 80-7257-547-3.

JONES, Howard. *Zátoka sviní*. Praha: BB art, 2009. ISBN 978-80-7381-634-6.

SWEIG, Julia. *Cuba: what everyone needs to know*. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-538380-5.

LEFFLER, Melvyn P. a Odd Arne WESTAD. *The Cambridge history of the Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 978-0-521-83720-0 (2. sv.)

REEVES, Thomas C. *A question of character: a life of John F. Kennedy*. New York: Free Press, c1991. ISBN 0-02-925965-7.

SORENSEN, Theodore C. *Kennedy*. New York: Harper & Row, [1965]

TRENTO, Angelo. *Castro a Kuba: od revoluce k dnešku*. Praha: Levné knihy KMa, 2006. Edice XX. století. ISBN 80-7309-345-6.

FARBER, Samuel. *The Origins of the Cuban Revolution Reconsidered*. Envisioning Cuba. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 2006. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=174039&lang=cs&site=e=ehost-live>. (staženo 20.4.2019)

PATERSON, Thomas G. *Kennedy's Quest for Victory: American Foreign Policy, 1961-1963*. New York: Oxford University Press, 1989. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid,url&db=e000xww&AN=143548&lang=cs&site=ehost-live>. (staženo 3.5.2019)

Články

DUANY, Jorge. „Cuban Migration: A Postrevolution Exodus Ebbs and Flows“. (*Migration Policy Institute*, 6.7.2017). <https://www.migrationpolicy.org/article/cuban-migration-postrevolution-exodus-ebbs-and-flows>. (staženo 2.4.2019)

LUXENBERG, Alan H. "Did Eisenhower Push Castro into the Arms of the Soviets?" *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* 30, no. 1 (1988): 37-71. doi:10.2307/165789. <https://www.jstor.org/stable/165789> (staženo 4.4.2019)

WARNER, Geoffrey. "Eisenhower and Castro: US-Cuban Relations 1958-60." *International Affairs* 75 (4): 803. 1999. doi:10.1111/1468-2346.00110. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008> (staženo 4.4.2019)

FRIEDMAN, REBECCA R. "Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco." *Presidential Studies Quarterly* 41, no. 2 (June 2011): 307-33. doi:10.1111/j.1741-5705.2011.03856.x. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=13&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008> (staženo 5.4.2019)

GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." *Journal of Latin American Studies* 27, no. 1 (1995): 1-42. <http://www.jstor.org/stable/158201>. (staženo 7.4.2019)

DUNNE, Michael. "Perfect Failure: The USA, Cuba and the Bay of Pigs, 1961." *Political Quarterly* 82, no. 3 (July 2011): 448-58. doi:10.1111/j.1467-923X.2011.02212.x. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=16&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008> (staženo 7.4.2019)

DUNNE, Michael. "Kennedy's Alliance for Progress: Countering Revolution in Latin America. Part I: From the White House to the Charter of Punta Del Este." *International Affairs* 89, no. 6 (November 2013): 1389–1409. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=44ee5e6e-8262-47bc-9d67-238c77427886%40sdc-v-sessmgr01> (staženo 5.4.2019)

VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." *Political Science Quarterly* 99, no. 3 (1984): 471-91. <http://www.jstor.org/stable/2149944>. (staženo 11.4.2019)

PÉREZ, Louis A. "Fear and Loathing of Fidel Castro: Sources of US Policy toward Cuba." *Journal of Latin American Studies* 34, no. 2 (2002): 227-54. <http://www.jstor.org/stable/3875788>. (staženo 15.4.2019)

HUSAIN, Aiyaz. "Covert Action and US Cold War Strategy in Cuba, 1961-62." *Cold War History* 5, no. 1 (February 2005): 23–53. doi:10.1080/1468274042000283135. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=19&sid=19eb4d5a-ffc8-45ff-8b21-30b378eda8df%40sessionmgr4008> (staženo 20.4.2019)

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Milan Jaroš

E-mail:

75595902@fsv.cuni.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

letní 2017

Semestr a školní rok ukončení práce:

letní 2019

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Jiří Pondělíček

Název práce:

Zátoka sviní a její vliv na americko-kubánské vztahy

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Práce se zaměřuje na americko-kubánské vztahy od konce kubánské revoluce do kubánské raketové krize. Hlavním bodem celé práce je invaze v Zátocě sviní. Ta byla výsledkem zhoršujících se vztahů a skončila fiaskem pro Spojené státy. Od konce kubánské revoluce přešly Spojené státy od původního pokusu navázat s Kubou dobré vztahy až ke snaze nový kubánský režim odstranit. Práce se věnuje tomu, proč k tomuto rozhodnutí došlo, především pak přístupu prezidenta Kennedyho k zahraniční politice. Dále analyzuje, jaké chyby způsobily, že invaze v Zátocě sviní skončila pro americkou stranu tak katastrofálně. Pozornost je také věnována tomu, jaké měla invaze dopady na další vývoj vztahů mezi USA a Kubou.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Původně se měla práce zaměřovat převážně na proměny v americko-kubánských vztazích až po samotné invazi. V průběhu zkoumání tématu jsem usoudil, že větší zaměření na samotnou invazi poskytne lepší představu o tom, jak se vztahy mezi těmito zeměmi měnily. Především pak toto období dobře ukazuje, jak se vyvíjel přístup prezidenta Kennedyho ke kubánské otázce. Rozhodovací proces, který vedl ke schválení útoku lépe ilustruje, jak se v USA měnily nálady vůči novému kubánskému režimu. Zároveň měl neúspěch invaze negativní vliv na další vývoj vztahů mezi USA a Kubou, a proto práce zkoumá důvody, proč tato operace dopadla tak špatně.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

Situace před invazí

Přípravy invaze

Příčiny neúspěchu

Vztahy po invazi

Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

HAGEMANN, Albrecht. Fidel Castro. Brno: Větrné mlýny, 2009. ISBN 978-80-86907-69-7

GEYER, Georgie Anne. Fidel Castro: partyzánský princ. Praha: BB art, 2001. ISBN 80-7257-547-3.

JONES, Howard. Zátoka sviní. Praha: BB art, 2009. ISBN 978-80-7381-634-6.

SWEIG, Julia. Cuba: what everyone needs to know. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-538380-5.

REEVES, Thomas C. A question of character: a life of John F. Kennedy. New York: Free Press, c1991. ISBN 0-02-925965-7.

GLEIJESES, Piero. "Ships in the Night: The CIA, the White House and the Bay of Pigs." Journal of Latin American Studies 27, no. 1 (1995): 1-42.

FRIEDMAN, REBECCA R. "Crisis Management at the Dead Center: The 1960-1961 Presidential Transition and the Bay of Pigs Fiasco." Presidential Studies Quarterly 41, no. 2 (June 2011): 307-33.

LUXENBERG, Alan H. "Did Eisenhower Push Castro into the Arms of the Soviets?" Journal of Interamerican Studies and World Affairs 30, no. 1 (1988): 37-71.

VANDENBROUCKE, Lucien S. "Anatomy of a Failure: The Decision to Land at the Bay of Pigs." Political Science Quarterly 99, no. 3 (1984): 471-91

PÉREZ, Louis A. "Fear and Loathing of Fidel Castro: Sources of US Policy toward Cuba." Journal of Latin American Studies 34, no. 2 (2002): 227-54

HUSAIN, Aiyaz. "Covert Action and US Cold War Strategy in Cuba, 1961-62." Cold War History 5, no. 1 (February 2005): 23-53.

TRENTO, Angelo. Castro a Kuba: od revoluce k dnešku. Praha: Levné knihy KMa, 2006. Edice XX. století. ISBN 80-7309-345-6.

SORENSEN, Theodore C. Kennedy. New York: Harper & Row, [1965]

Podpis studenta a datum

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí práce

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru